

Desuden trykt samtidig på to blade: engang med årstal 1618 og to gange med rigtigt årstal, men med andre indbyrdes afvigelser. Trykt hos Rørdam: Kirkelove 3, 61-62 og Paus: Forordninger etc. for Norge, s. 567-68.

Eptersom atskillige mandater och forordninger om bryllupper, begravelser, gylden- och sølfstycke, edelstene, perler och anden aldels unyttig och skadelig bekostning af voris kierre her farfader och her fader och siden nu af os self voris undersaatte til største gafn och frembtarf udgangne och publicerede ere, och befindis dog, at de udi mange maader icke epterkommis af den aarsage, at bisperne och hospitalsforstanderne, som derom hous lensmendene at angifve paalagt och befalet var, under tiden icke hafver gjort den tilbørlig randsagning, daa paa det forskrefne forordninger i saa maader herefter icke sømmis och afleggis skulle, ville vi voris lensmend, de nu er eller herefter komendis vorder, alfvorligen och strengeligen buddit och befalit hafve . . . , at de enhver udi sit len saa vel i kiøbstederne som paa landit [oc]¹ adelsgaarderne self personligen eller och ved andre [lader]¹ forfare och hafver grandgifvelig indseende, at forbemelte forordninger holdet och epterkommit vorder, saa frembt de icke selfver de bøder, samme forordninger om formelder, ville udgifve och der foruden stande til rette som de, ofver vore mandater icke holde ville.

¹ Således P.

473.

1617 12. oktober. (Hafniæ.) Frdg. om troldfolk og deres medvidere.

Sæll. tegn. 21, 258-59.

P: Samtidigt tryk i patentformat med kongens segl, læst ved by- og herredsting i Halland.

Desuder trykt 2 gange samtidig på 2 blade med 20 og 21 linjer på 1. side. Trykt efter et af disse tryk hos Rørdam: Kirkelove 3, 60-61, Paus: Forordninger etc. for Norge, s. 568-69 og Skand. litteraturselsk. skrifter 1811, s. 166-68.

Eptersom daglig forfarenhed gifver til kiende, at nogle hemmelige konster, som [ere]¹ signen, manen, maalen, characteres eller malen², vise igien, visse dagers udi ugen udvelelse etc., fast gaar i svang och holdis for indifferent och uforbudne af den aarsage, at de formenis at komme meniskerne och fe til gafn och helbrede, saa och epterder udi under tiden mengis och vanbrugis nogle formente guds ord, uanset at saadanne konster af gud allermegtigste høiligen forbudne ere som de, meniskerne fra gud och af hannom tilforordnede naturlige hielp och medicin til diefvelen och hemmelige unaturlige raad och middel henvender och bortfører, och der foruden befindis forskrefne konster fast at verre alle trolfolkis første alphabet och til troldoms onde och ulyckelig idret et ret ophof och begyndelse, da paa det saadan guds fortørnelse och vederstygelighed nest guds hielp kunde afstillis och forekommis, hafver vi verrit foraarsagit at tenke paa alvorlige och der til tienende middel och veie och derfor med vore rigens raad saaledis herom determinerit och forordnit, saa och [hermet]¹ determinerer och forordner,

1. at dersom nogen epter denne daug befindis udi forskrefne konster kyndige och forfarne at verre och dennom øfve och bruge, daa skulle de, som³ ere af adel, stande til rette och straffis epter, som af os och vore rigens raad ofver dennom kient och afsagt vorder; de andre, som icke ere af adel, skal hafve forbrut deris boeslod och rømme alle vore riger, lande och førstedomme, meden de, som saadanne folkis medvidere ere och deris raad och daad til sig eller sine bruge eller bruge lade, skal første gang, om de ere af adel, staa obenbare skrift och hafve forbrut til nestliggendis hospital et tusinde daller; de andre skulle i lige maader staa obenbare skrift

¹ Således P.

² P: maler.

³ P: om de.

och straffis epter deris formufve; anden gang, saa frembt nogen befindis i samme forseelse, da skulle de, e hvo som helst de ere, uden al exception lige pen och straf verre undergifne med dennom, som konsterne øfve och der udi forfarne ere.

2. Hvis rette trolfolk belangis er, som med diefvlen sig bebundit hafver eller med hannom omgaais, med dennom skal forholdis epter lougen och recessen; meden de, som sig med saadanne folk indvikler och ved deris troldom noget sig understaar at lade forrette, skal straffis paa deris hals uden ald naade.

3. Och paa det saadan voris alvorlig vilge och forordning gud til ere dis bedre kand epterkommis, da biude vi och hermed strengeligen befaller alle vore befallingsmænd och ridderskaf, saa och bisper, provister, prester, borgemestere, raadmend, fogeder och alle andre, som ere i øfrighed[s]¹ kald och bestilling, at de enhver epter sin condition, strax de derom videndis vorder, alle dennom, om hvilke denne vor forordning formelder, andgifver, tiltaller och straffe lader, saa frembt de self derfore icke vil stande os til rette som de, saadanne folkis medvidere ere och med dennom samtycke.

¹ Således P.

474.

1617 31. oktbr. (Hafniæ.) *Missive til her Jens Sparre, lænsmand i Villands og Gønge herreder, om flytning af Gønge herreds ting.*

Skånske tegn. 4, 157.

Eftersom vi komme udi forfaring, hvorledis Gønge herridsting der udi eders len skal ligge icke vit fra en bye och en mølle, hvor øl skal selgis, hvorhen de, som ting skal søge, undertiden sig begifver der same steds dennom at sette til driks, hvorudofver stoer uskickellighed och møgit uleilighed tit och ofte foraarsagis, formedelst at

de drucken kommer til tingit, da bede vi eder och ville, at i tilholler menige herridsmænd der udi herridet, at de med det allerførste same ting forflytter paa et andet beleilig sted, som icke nogen bye for ner ligger, paa det saadan uskickellighed kand afleggis och forrekommis.

475.

1617 2. decbr. (Kroneborg.) *Missive til lænsmændene i Sælland om at påse, at adelens bønder gøre deres vogne to sællandske alen mellem fjælene.*

Sæll. tegn. 21. 269—70.

Eftersom vi den veifarende mand til beste saa och af synderlig aarsager nogen tid siden forleden hafver giort anordning¹, at vognene ofver alt iblant vore och kronens bønder och tienere saa och borgerskabet och clereciet her udi vort land Sielland, som fornødigis at giørris videre, [skulle giørris] tvende sællandske alen emellom begge fillene, och epterdi vore undersaatte af adellen her udi vort land Sielland, som nu nyligen udi vor kiøbsted Kiøbenhafn vare forsamlede, ochsaa hafver bevilget deris bønder och tienere lige ved vore och kronens forskrefne vide vogne at skulle bruge och holde, da bede vi eder och ville, at i dette vort missive til herridsting, birketing och ellers anden steds udi eders len, hour behouf giørris, lader lese och forkynde, at alle och hver af adellens bønder och tienere ingen udi nogen maade undtagen endeligen kunde vide sig herepter at rette och forholde, hafvendis flittig indseende med, at ingen af adellens bønder och tienere nogen steds udi eders len enten udi kiøbstederne eller anden steds, hour i paa vore vegne hafver at commendere, tilstedis andre vogne end som forskrefvit staar at hafve eller holde i nogen maade, disligeste at i ledene [och] veiene ofver alt der udi lenit besynderlig,

¹ Missive 1616 12. juli og 1616 6. avg.